

ЦИГАНЕНКО Лілія Федорівна (01.06.1963, м. Ізмаїл Одеської обл.) – доктор історичних наук (2010 р.), професор (2013 р.).

У 1980 р. закінчила середню школу № 2 м. Ізмаїла. У 1981-1986 рр. навчалася на історичному факультеті Одеського державного університету імені І.І. Мечникова і отримала диплом зі спеціальності “Історик, викладач історії і суспільствознавства”.

У листопаді 1988 – квітні 1993 р. навчалася в аспірантурі Одеського державного університету імені І.І. Мечникова. З 1994 р. – старший викладач кафедри історії Ізмаїльського державного педагогічного інституту.

У 1996 р. захистила кандидатську дисертацію “Українське козацтво в Північно-Західному Причорномор’ї (друга половина XVIII – середина XIX ст.)”. Науковий керівник – А.К. Тичина.

З квітня 1998 р. – доцент кафедри всесвітньої історії Ізмаїльського педінституту. З вересня 2000 р. – декан історичного факультету Ізмаїльського державного гуманітарного університету.

У жовтні 2008 – вересні 2010 р. перебувала в докторантурі Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

У 2010 р. захистила докторську дисертацію “Дворянство Півдня України (кінець XVIII – початок XX ст.)”. Науковий консультант – А.П. Коцур.

З вересня 2011 р. – декан факультету української філології та історії, професор кафедри всесвітньої історії Ізмаїльського гуманітарного університету.

З березня 1999 р. обрана почесним член-кореспондентом Української Академії історичних наук. З січня 2011 р. – член спеціалізованої вченої ради Д 27.053.01 у ДВНЗ “Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди”. Член редакційних колегій, науковий редактор часописів “Проблеми історії України XIX – початку XX ст.” (Інститут історії України НАН України); “Буковинський журнал історії та культурної антропології” (Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича); “Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету” (Ізмаїл); краєзнавчого журналу “Суворівські читання” (Ізмаїльський історичний музей О.В. Суворова). З 2012 р. – дійсний член Національної спілки краєзнавців України.

У спектрі наукових зацікавлень домінують питання суспільно-політичної історії південноукраїнських губерній Російської імперії в XIX – на початку XX ст. Вперше в історіографії сформульовано проблему формування дворянства як регіональної соціальної еліти Південної України XVIII – початку XX ст. Аналізуючи вагомий внесок місцевих аристократів у економіку наголошує на провідній ролі цієї соціальної верстви в житті краю. Широке застосування біографічного методу дозволяє “оживити” історію, наповнити її багатьма побутовими, сімейними, повсякденними деталями. У сферу наукових інтересів також входить дослідження етнічної структури населення регіону, роботи наукових та культурно-просвітницьких товариств Бессарабії XIX – початку XX ст., життя та діяльності видатних особистостей краю – вчених, письменників, лікарів, агрономів тощо.

Нагорода: “Відмінник освіти України” (2005 р.).

Офіційний науковий керівник чотирьох аспірантів, трьох захищених кандидатських дисертацій.

Автор та упорядник понад 120 публікацій (2 монографії, 4 навчальних посібників, більше 100 наукових статей).

E-mail: profi.63@mail.ru

Публікації про Л.Ф. Циганенко та рецензії на її праці:

• Циганенко Лілія Федорівна // Бібліографічний покажчик наукових праць професорсько-викладацького складу та аспірантів ІДП / Укладач: О. Колесник / Ізмаїльський державний педагогічний інститут. – Ізмаїл, 2000. – С. 62-63.

• Борисенко В.Й. Рецензія на монографію Л.Ф. Циганенко “Дворянство Півдня України (друга половина XVIII – 1917 рр.)” // Часопис української історії: збірний наукових статей / За ред. докт. іст. нак, проф. А.П. Коцура. – 2010. – Вип. 18. – С. 123-126.

• Розовик Д.Ф. Рецензія на монографію Л.Ф. Циганенко “Дворянство Півдня України (друга половина XVIII – 1917 рр.)” // Університет. Історико-філософський журнал Київського славистичного університету. – 2010. – С. 114-118.

• Хмарський Вадим. Науково про “Дворянські гнізда” та “Вишневий сад” у степах України. Рецензія на книгу Л.Ф. Циганенко “Дворянство Півдня України (друга половина XVIII ст. – 1917 р.)” // Етнічна історія народів Європи. – 2011. – № 36. – С. 117-119.

Монографії, навчальні посібники Л.Ф. Циганенко, що стосуються історії Південної України:

- **Українське Придунав’я.** – Кн. 1. – Ізмаїл, 1998 – 190 с. (у співавторстві).
- **Нариси історії України (з найдавніших часів до кінця XVIII ст.).** – Одеса: Астропринт, 2004. – 270 с. (у співавторстві).

- **Українське Подунав'я: роки незалежності (історичний нарис).** – Одеса: Астропринт, 2008. – 290 с. (у співавторстві).
- **Дворянство Півдня України (друга половина XVIII – 1917 рр.).** – Ізмаїл, СМІЛ, 2009. – 384 с.
- **Південна Бессарабія з найдавніших часів до кінця XVIII ст.** Навчально-методичний посібник / під ред. Л.Ф. Циганенко. – Ізмаїл: СМІЛ, 2011. – 246 с. (у співавторстві).
- **Південна Бессарабія (кінець XVIII – XIX ст.).** Навчально-методичний посібник / під ред. Л.Ф. Циганенко. – Ізмаїл: СМІЛ, 2011. – 216 с. (у співавторстві).

Найважливіші статті Л.Ф. Циганенко, що стосуються історії Південної України:

- **Німецькі колонії на землях Південної України** // Науковий вісник Ізмаїльського державного педагогічного університету. – Вип. 7. – Ізмаїл, 1999. – С. 24-34.
- **Дворянство Бессарабской губернии: территориальные, историко-правовые и социальные особенности становления (первая половина XIX века)** // Analele Universitatii “Dunarea de Jos”. – Galati. – Seria 19 Istorie. – Tom V. – Galati, 2006. – P. 111-130.
- **Вплив дворянських родин Бессарабії на економічний розвиток краю (перша половина XIX ст.)** // Проблеми історії України XIX – початку XX ст. – К.: Інститут історії України, 2008. – Вип. XV. – С. 158-174.
- **Дворяни – іноземці в освоєнні південноукраїнських земель (друга половина XVIII-XIX ст.)** // Часопис української історії: збірник наукових статей / За ред. докт. іст. наук, професора А.П. Коцура. – К., 2009. – Вип. 13. – С. 5-19.
- **До питання про етнічний склад дворянства Півдня України (кінець XVIII-XIX ст.)** // Український історичний журнал. – 2009. – № 4. – С. 67-83.
- **Еволюція дворянської земельної власності на Півдні України у другій половині XVIII-XIX ст. (на матеріалах Катеринославської та Херсонської губерній)** // Наукові записки з української історії: Зб. наук. ст. – Переяслав-Хмельницький, 2009. – Вип. 22. – С. 36-42.
- **Участь дворян в органах державного і місцевого управління (на матеріалах Катеринославської і Херсонської губерній)** // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Історія. – 2010. – Вип. 102. – С. 52-55.
- **The ethnic structure of the nobility of the South of Ukraine (end of the XVIII – the XIX century)** // Bukovynian Journal of History and Cultural Anthropology. – Chernivtsi, 2011. – № 1. – P. 26-32.
- **“Літопис Катеринославської вченої архівної комісії” як джерело з історії Катеринославського дворянства** // Інтелігенція і влада: громадсько-політ. наук. зб. Серія: Історія. – Одеса, 2012. – Вип. 26. – С. 175-186.
- **Місце європейських дворян в процесі колонізації південноукраїнських земель** // Етнічна історія народів Європи: Збірник наукових праць. – К.: УНІСЕРВ, 2012. – Вип. 38. – С. 5-10.

Ліана Чорна

Джерело: Дослідники історії Південної України : біобібліографічний довідник / Упорядник : Ігор Лиман. – Київ, 2013. – Том 1. – С. 344-347